

FILIPINO

(Komunikasyon at Pananaliksik
sa Wika at Kulturang Pilipino)

Unang Markahan-Modyul 7: Pagsusuri sa Pananaw ng Iba't ibang Awtor tungkol sa Wikang Pambansa

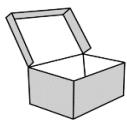


May-akda: Jetro Luis D. Torio
Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla



City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI



Alamin

Ang modyul na ito ay binubuo lamang ng isang aralin.

- Aralin – Pagsusuri sa Pananaw ng Iba’t ibang Awtor Tungkol sa Wikang Pambansa

Sa pag-aaral ng modyul na ito, inaabahang maisasagawa mo ang sumusunod:

- napagbabalik-aranan ang pagkakaiba ng wikang Tagalog, wikang Pilipino at Wikang Filipino bilang resulta ng kasaysayan sa pagkabuo ng wikang pambansa;
- nasasagot ang mga tanong sa binasang pananaw ng iba’t ibang awtor sa kasaysayan ng wika;
- Naiisa-isa ang pananaw ng mga awtor sa isinulat na kasaysayan ng wikang pambansa; at
- nasusuri ang pananaw ng iba’t ibang awtor sa isinulat na kasaysayan ng wikang pambansa



Subukin

Ang pananaw ay isang kuro o hakang personal. Nakarinig ka na ba ng isang pananaw o kuro tungkol sa wikang Filipino?

Magtala ng tatlong pananaw na iyong narinig, nabasa o napanood tungkol sa wikang Filipino.

- A. _____
- B. _____
- C. _____

Aralin	Pagsusuri sa Pananaw ng Iba’t ibang Awtor tungkol sa Wikang Pambansa
--------	---

Sa araling ito ay pag-aaralan mo ang pagsusuri sa pananaw ng iba’t ibang awtor tungkol sa halaga ng wikang pambansa. Malilinang ito kung maisasagawa mo nang matapat ang lahat ng gawain.





Balikan

Balikan mo ang huli nating talakayan tungkol sa mga pangyayari tungo sa pagkakabuo at pag-unlad ng Wikang Pambansa sa Pilipinas. Ibig kong isulat mo ngayon ang iyong mga natatandaan sa pagkakaiba ng wikang Tagalog, wikang Pilipino at wikang Filipino.

wikang
Tagalog

wikang Pilipino

wikang Filipino



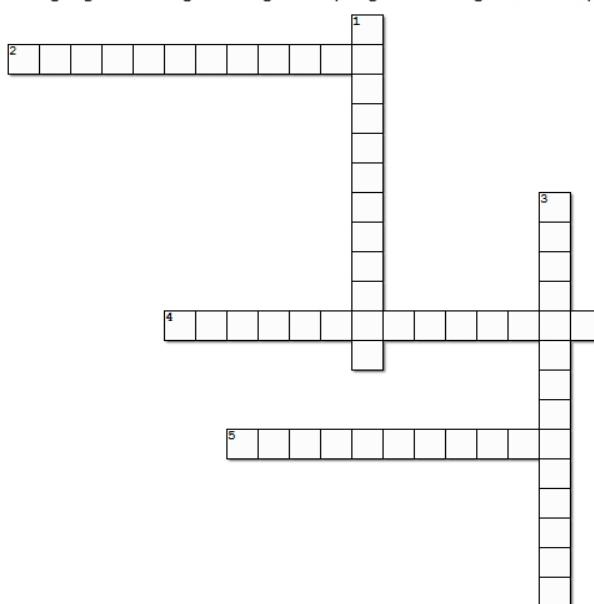
Tuklasin

A. Panimula

Ikaw ay nasa ika-11 na baitang na at batid kong pamilyar ka sa mga naging pangulo ng Pilipinas. Buuin ang *crossword puzzle* sa ibaba.

Mga Nagdaang Pangulo ng Pilipinas

Punan ang mga kahon ng wastong letra upang mabuo ang crossword puzzle



Pahala

ng

2. Nakilala siya sa kanyang "Pilipino Muna"
4. Isa sa pinakasikat niyang sinabi ay "You cannot begin anything by beginning to say that you cannot do it"
5. Ang huling pangulo ng pamahalaang Komonwelt

Pababa

1. Siya ang itinuturing na "Ama ng Wikang Pambansa"
3. Nagsulong ng *Land Reform Act*



B. Pagbasa

Basahin mo ang sumusunod na pananaw ng mga naging pangulo ng bansa tungkol sa wika na kaugnay ng kasaysayan nito. Sagutin ang mga gabay na tanong.

1. "... Maaari nating hiramin sa loob ng isang panahon ang wika ng ibang bansa, ngunit hindi tayo tunay na makapag-aangkin ng isang pambansang wika maliban sa pamamagitan ng pagpapatibay, pagpapaunlad, at paggamit ng isang wika na sariling atin."

-Pangulong Manuel Luis Quezon

2. "Tayo'y mayroon nang kalayaang pampolitika. Ngayon nama'y kailangan nating magkaroon ng kalayaang pangkabuhayan. Dapat na rin tayong lumaya sa pag-iisip. At hindi tayo makalalaya sa pag-iisip hangga't hindi tayo magkakaroon ng wikang pambansang angkop sa ating sikolohika bilang isang lahi. Isakatuparan natin ang itinadhana ng ating Saligang-batas tungkol sa pagkakaroon natin ng wikang pambansang Pilipino, sa lalong madaling panahon."

-Pangulong Manuel A. Roxas

3. "...Kailangang gumawa ng mahigpit na mga pagsisikap upang mapadali ang pagpapalaganap ng ating wika. Bilang isa Republika, dapat tayong magkaroon, hindi lamang ng isang bansa at isang watawat kundi gayundin ng isang wika."

-Pangulong Elpidio Quirino

4. "Huwag ikahiya ang ating wika sapagkat iyan ang diwa ng ating bansa."

-Pangulong Ramon Magsaysay

5. "...Ang wikang Pilipino ay siyang tagapaghayag ng ating pagkabansa at kaisahang panloob."

-Pangulong Elpidio Quirino

C. Pag-unawa sa binasa

- a. Paano nasusuri ang pananaw ng awtor sa isang akda?

- b. Bakit kailangan suriin ang pananaw ng awtor sa isinulat na akda?

- c. Sa mga ipinahayag na pananaw ng pangulo sa itaas, repleksyon ba ito ng kanilang katauhan? Ipaliwanag



- d. Sa iyong pagsusuri sa pahayag ng bawat pangulo, kaninong pahayag tungkol sa wikang pambansa ang higit na mauunawaan ng pangkaraniwang mamamayan? Ipaliwanag
-
-

- e. Aling pananaw ang iyong nagustuhan batay sa paliwanag na inilahad ng bawat pangulo ng ating bansa tungkol sa ating wikang pambansa? Bakit?
-
-



Suriin

Pagsusuri sa Isang Pananaw

Lubhang mahalaga sa araw-araw na interaktibong pakikipagkomunikasyon ang pagpapahayag ng sariling pananaw tungkol sa mga isyu, suliranin, kalagayan, at mga kaganapan sa kapaligiran.

Ang pananaw ay isang kuro o hakang-personal. Sariling paniniwala ito ng tao tungkol sa isang bagay, sitwasyon, o pangyayari. Sinasabing walang maling pananaw sapagkat ibinatay ito sa isang katotohanan o karanasan ng nagpapahayag nito. Maaaring ang pananaw ay sumang-ayon, may pagtanggap, pagpapatotoo, o pagsalungat.

Sa pagsusuri naman ng pananaw na nakapaloob sa isang akda ay maaaring mahusay na maisagawa sa tulong ng mga sumusunod na mungkahi.

a. Pagsusuri sa naging batayan

Sa pagsusuri ng isang pananaw, mahalagang masuri at matukoy nang mabuti ang pinagmulan o naging batayan sa pagkakabuo ng pananaw. Ito ba ay batay sa datos ng isang pag-aaral o batay sa sariling karanasan lamang ng nagbibigay ng pananaw.

b. Pagtukoy sa layunin at damdamin

Higit na masusuri ang isang pananaw kung malinaw na mababatid ang layunin at damdamin ng nagbibigay-pananaw. Ano ba ang kanyang motibo? Ano ba ang nais niyang maiparating sa kanyang mga tagapakinig?

c. Pagsusuri sa kaisahan at kaugnayan

Suriin ang kaisahan at kaugnayan ng mga ideyang pinahayag. Sa tulong nito, madali mong makikilala ang pangunahing ideya maging ang layunin at damdamin ng nagbibigay-pananaw.

d. Kaangkupan ng mga salitang ginamit

Sa anumang diskurso, mahalaga ang pagtiyak sa kaangkupan ng mga salitang ginamit. Sa mabisang paggamit ng wika, mas epektibong maipapahayag ang pananaw o opinyon.





Pagyamanin

Ngayon naman ay palawakin mo ang iyong natutuhan sa bahaging **Suriin**. Isagawa ang gawain sa ibaba.

Muling suriin ang pahayag ng bawat pangulo ayon sa wastong pagsusuri na nabasa mo sa itaas. Sa kanang bahagi ng talahanayan ay makikita ang pahayag ng pangulo sa kaliwang bahagi, doon mo isusulat ang iyong naging pagsusuri.

Pagsusuri sa pananaw ng bawat pangulo sa wikang pambansa	
Pananaw ng pangulo	Pagsusuri
1.“... Maaari nating hiramin sa loob ng isang panahon ang wika ng ibang bansa, ngunit hindi tayo tunay na makapag-aangkin ng isang pambansang wika maliban sa pamamagitan ng pagpapatibay, pagpapaunlad, at paggamit ng isang wika na sariling atin.” -Pangulong Manuel Luis Quezon	1.
2. “Tayo'y mayroon nang kalayaang pampolitika. Ngayon nama'y kailangan nating magkaroon ng kalayaang pangkabuhayan. Dapat na rin tayong lumaya sa pag-iisip. At hindi tayo makalalaya sa pag-iisp hangga't hindi tayo magkakaroon ng wikang pambansang angkop sa ating sikolohika bilang isang lahi. Isakatuparan natin ang itinadhana ng ating Saligang-batas tungkol sa pagkakaroon natin ng wikang pambansang Pilipino, sa lalong madaling panahon.” -Pangulong Manuel A. Roxas	2.



<p>3.“...Kailangang gumawa ng mahigpit na mga pagsisikap upang mapadali ang pagpapalaganap ng ating wika. Bilang isa Republika, dapat tayong magkaroon, hindi lamang ng isang bansa at isang watawat kundi gayundin ng isang wika.”</p> <p>-Pangulong Elpidio Quirino</p>	3.
<p>4.“Huwag ikahiya ang ating wika sapagkat iyan ang diwa ng ating bansa.”</p> <p>-Pangulong Ramon Magsaysay</p>	4.
<p>5. “...Ang wikang Pilipino ay siyang tagapagpahayag ng ating pagkabansa at kaisahanang panloob.”</p> <p>-Pangulong Elpidio Quirino</p>	5.



Isaisip

Tandaan na sa pagsusuri ng pananaw na nakapaloob sa isang akda, may batayan ba ang ibinigay na pananaw tulad ng katotohanan o karanasan, may kaisahan ba ang mga pananaw na ipinahayag; may kaugnayan ba sa paksa ang ibinigay na pananaw; angkop ba ang mga salitang ginamit sa pagpapahayag ng pananaw; at higit sa lahat, madali bang maunawaan ang pananaw na ibinigay.

Nabibigyang-pansin din sa pagsusuri ng pananaw ang kredibilidad ng nagsasalita/ nagpahayag ng pananaw.



Isagawa

Ngayon naman ay ilapat mo ang iyong natutuhan sa araling tinalakay. Isagawa ang gawain sa ibaba.

- Panoorin ang Talumpati ni Dating Pangulong Benigno “Noynoy” Aquino III sa Pembansang Kongreso ng Wika 2013 sa *youtube* sa tulong ng *link* na ito [**https://www.youtube.com/watch?v=WyBQfH8aFfE**](https://www.youtube.com/watch?v=WyBQfH8aFfE). Suriin ang pananaw ng dating pangulo sa tulong ng natutuhan mo sa bahagi ng SURIIN. Ang pagsusuri ay kinakailangang nasa porma ng talataan.
 - Unang Talata- Pagsipi ng mahalahagang pananaw/kaisipang ipinahayag sa talumpati



2. Ikalawang Talata- Suriin ang batayan ng mga pananaw na ipinahayag, gayundin ang layunin at damdamin nito.
 3. Ikatlong Talata- Magbigay ng makabuluhang lagom at kongklusyon.
- b. Basahin ang sipi ng talumpati ni Dating Pangulong Benigno "Noynoy" Aquino III at suriin ito ayon sa natutuhan mo sa bahagi ng suriin. Gamitin mo ang pormat sa Gawain A.

Talumpati ng Kagalang-galang Benigno S. Aquino III, Dating Pangulo ng Pilipinas Sa Pambansang Kongreso sa Wika

[Inihayag sa Leong Hall, Ateneo de Manila University, noong ika-19 ng Agosto 2013]

Tagapangulong Virgilio S. Almario; Father Jett Villarin; mga kinatawan ng Kalupunan ng Komisyoner ng Komisyon sa Wikang Filipino; mga kasaping akademiya at mga non-government organization—na hindi pa na-translate—na narito; mga kawani ng pamahalaan; mga kagalang-galang na panauhin; mga minamahal ko pong kababaylan:

Magandang umaga po muli sa inyong lahat.

Isa sa mga tanong na bumagabag sa dating Pangulong Manuel Quezon noong panahon ng Commonwealth ay ito: Oras na magbalik sa Estados Unidos ang mga Amerikano, at makamit ng Pilipinas ang kalayaan, at wala na muling paghuhugutan ng dahilan ang mga Pilipino para lumaban at magkaisa para sa iisang layunin, ano pa ang magbubuklod sa ating bansa? Ang sagot dito: isang wikang pambansa. Sa halip na magkanya-kanya bilang Tagalog, o Bisaya, o Cebuano, o Ilokano, o Kapampangan, kikilalanin sila—kikilalanin tayo—sa ilalim ng iisang pangalan: Pilipino. At gaano man karami ang ating isla, pagbubuklurin tayo ng isang tinig, ng isang wika: Filipino.

Mula sa proklamasyon nito bilang wikang pambansa noong 1937, wala pa ho ako noon, [laughter] ewan ko lang si Father Jett dahil lamang siya sa akin ng kaunti, [laughter] dumaan sa mabagal at masalimuot na yugto ang Filipino bilang wikang may kakayahang pagkaisahan ang bansa. Hindi ba't dati, meron lamang tayong "Lingga ng Wika?" Bagaman buong buwan na ng Agosto kung ipagdiwang ang ating sariling wika ngayon, naniniwala pa rin akong dapat ay araw-araw na kinikilala't pinapahalagahan ang ating pong sariling salita. Marahil, kung wala pa ang mga gurong tulad ni Ginang Escasa, na talagang hinasa kami sa silid-aranan sa wastong paggamit ng Filipino, malamang ay kanina pa ako natitisod sa maraming salita, at hindi na ninyo ako inimbita sa pagtitipong ito. Ang nakakabahala, sa halip na pagmulan ng kolektibong dangal, nagiging bukal pa ng alitan ang wikang Filipino. Personal ko itong nasaksihan noong bagong halal pa lamang akong kongresista.

Syempre ho, 'pag nag-umpisa ang Kongreso, mag-oorganisa kayo. Habang nag-oorganisa kayo, e 'di wala pang trabaho ang mga komite dahil binubuo nga.

So isang araw, tumayo ang kinatawan ng Quezon City, o isa sa mga kinatawan ng Lungsod Quezon at nagtalumpati sa wikang Filipino. Tumayo ang kinatawan ng Davao del Sur noong panahon na iyon at itinanong kung bakit nagsalita ng Tagalog ang kinatawan ng Quezon City. Sagot po ng



kinatawan ng Quezon City, "Ayan po ay opisyal nating lengguwahe." Ang sagot sa kanya, "Pakibasa nga 'yong parte ng Konstitusyon na nagsabi na ang Tagalog ay Filipino." At pagkatapos po no'n ay nag-Bisaya na ang ating butihing kasamahan galing ng Davao del Sur. Pagkatapos po no'n, eh sumagot na rin ho ang presiding officer, Deputy Speaker galing Palawan, sinagot 'yong dalawang kinatawan sa wikang Ilokano. Kaya po 'yong stenographer nagtataas ng kamay at sinabing, "Suko na ako, hindi ko na alam kung ano ang susundan dito!" [Laughter]

Alam ho ninyo, dalawang linggo pong debate kung ano ang Filipino. Ang napala namin, habang ino-organisa ang Kongreso. At habang sila'y nagdedebate, sabi ko, "Napakabigat naman ng talakayan nating ito!" Napakaraming inakyat-baba kong dike para lang magkaroon ng pribilehyong magkaroon ng debateng tila walang saysay.

Sa unang tingin, nakakatawa nga ho ang kwentong ito. Subalit kung susuriin, ganito mismo ang kasalukuyang konteksto ng pulitika ng wika sa Pilipinas ngayon. Ang isang bagay na dapat ay nagbubuklod sa atin, nagiging mitsa pa ng di-pagkakasunduan. Ang wikang dapat ay bumubuo at tumatahi sa libu-libo nating mga kapuluan, ay siya pang pumupunit sa mga prinsipyong naghuhulma sa ating kasaysayan.

Kaya naman isang malaking hakbang ang pagtitipong ito sa pagpapayabong ng ating wikang pambansa. Nananalig akong sa pagtutulungan ng mga kalahok na sektor, maitutulay ng Unang Pembansang Kongreso sa Wika ang ilang mga hamon at suliraning pangwika na matagal nang nabalewala sa ating lipunan, at magsimulang maitaas ang antas ng pakikilahok at diskurso ukol dito. Nagpapasalamat ako sa kasalukuyang pamunuan ng komisyon sa Wikang Filipino, sa inisyatibang likumin ang mga kaisipan at opinyon ng mga eksperto sa pagtitipong ito, gayundin sa masigasig na pagpapatupad ng mandato ng komisyon. Nananalig akong magiging mabunga ang Unang Pembansang Kongreso sa Wika, at magagamit tungo sa paghubog ng mas progresibong lipunan ang anumang resulta ng inyong talakayan.

Kahit sa munting paraan, kompiyansa ako sa naiaambag ng ating administrasyon sa pagpapayabong at pagtangkilik sa wikang pambansa. Bilang Pangulo, tungkulin kong ibalik ang tiwala at kompiyansa ng mga Pilipino sa mga institusyon pampamahalaan. Samakatuwid, tinig nila tayo. Mangyayari lamang ito kung naiintindihan at nakikita nilang hinihimok natin silang makilahok sa paghubog ng pamahalaang tunay na mula sa kanila, at kumikilos para sa kanila. Kaya naman bago pa man ako mahalal, napagpasyahan kong gamitin ang Filipino sa aking mga talumpati—hindi bilang gimik o propaganda— kundi dahil ito ang tunay na tinig ng ating mga kababayan. [Applause] Humaharap po ako sa kanila bilang kolektibong boses ng mga Pilipino, kaya't obligasyon kong magsalita sa wikang komportable sila, at naiintindihan nila.

Alam po n'yo, naalala ko tuloy: Noong ako po'y unang tumatakbo bilang kongresista, may mga lumapit po sa akin at sabi bilib na bilib raw ho sila sa aking ama. Napakagaling raw hong magsalita. Para raw machine gun. May nagsabi pa ho yatang masinggan [machine gun]. [Laughter] Tapos, ako naman po'y siyempre nagalak, at tinanong ko po'y ano ho ba ang naalala nila sa mga binigkas na salita ng aking ama. Sabi nila, "Medyo matagal na 'yon eh pero magaling siyang magsalita." [Laughter] So, "Thank you na rin ho," sabi ko.



Noong ako naman po 'yong unang na-interview, noong bago nga tayong halal, isang beses, isang kapitan namin sa Tarlac, nagsabi sa akin, "Sir, napanood ko kayo sa telebisyon. Kagaling n'yong magsalita!" Tapos sabi ko, "Ano ba 'yong pinakamagandang nasabi ko?" "Sir, magaling kayong magsalita talaga pero English 'yong sinasabi n'yo, hindi ko masyadong naintindihan pero damang-dama ko magaling kayo talaga." [Laughter]

Sa madaling salita, magsasalita ka, baka matuwa sa'yo, baka ma-impress sa'yo—sabi ng mga Amerikano—pero wala naman naintindihan. Wala naman atang pag-uugnayan na nangyari doon, o pagkakaunawaan o pagkakaintindihan. Kaya mabuti yata ay maintindihan ng nakakarami ng ating sinasabi, o kung hindi, nag-aksaya lang tayo ng hangin.

Hindi ko kailangang magtunog marunong o magmukhang matalino sa pakikipagdiyalogo gamit ang mga banyagang wika. Ayokong iligaw ang aking kapwa, o pabanguhin ang aking mga nagagawa, sa paggamit ng mabubulaklak na salita. Trabaho kong iulat sa kanila kung ano ang totoo, sa paraang simple at pinakanauunawaan ng madla. Higit sa lahat, Filipino ang gamit ko sa tuwing kaharap ang aking mga Boss, dahil alam kong ito ang wikang pinakamalapit sa kanilang puso.

Simple lamang ang punto ko: Huwag nating hayaang maikahon tayo sa pagtatagisang-dila. Pagkakaisa ang bukal kung bakit mayroon tayong pambansang wika, kaya't dapat nating timbangin kung paanong magagamit ang husay at talino ng mga eksperto't dalubhasa sa paghahatid ng positibismo't pagasa sa ating kapwa. Pagkatapos ng debate't talakayan, matuto tayong maging mahinahon, magkasundo't magtagpo sa gitna, at paglabas ng kumperensyang ito, ay humakbang pasulong tungo sa direksyon makabubuti sa ating pambansang wika. Imbes na mga galos at pilat ang makuha dahil sa pagtatagisang-tinig, sana ay umusbong ang pagkakaunawaan at pusong makabayani. May tungkulin tayong palaganapin ang isang kulturang may malalim na pagkakaintindihan sa isa't isa, gamit ang isang wikang pinagbubuklod at pinapatibay ang buong bansa.

Ulitin ko po: Wika, dapat pagbubuuin tayo, hindi tayo dapat paghihiwalayin.

Magandang araw po. Maraming salamat sa inyong lahat.

Sipi mula sa www.officialgazette.gov.ph

Pamantayan:

DIMENSYON	MAHUSAY (8-10 puntos)	KATAMTAMAN (5-7 puntos)	NANGANGAILANGAN NG PAGSASANAY (1-4)	PUNTOS
NILALAMAN	Nakikitaan ng napakahusay na pagsusuri sa pananaw ng awtor	Katamtaman ang husay sa pagsusuri ng pananaw ng awtor	Nangangailangan ng pagsasanay sa pagsusuri	



ORGANISAYON	Mahusay at mabisa ang pagkakasunod-sunod ng mga detalyeng inilahad sa pagsusuri	Maayos ang pagkakasunod-sunod ng mga detalyeng inilahad sa pagsusuri	Hindi malinaw at walang kaugnayan ang detalyeng inilahad sa pagsusuri	
KALINISAN	Mahusay at malinis ang pagkakasulat ng panunuri	Malinis ang pagkakasulat ng panunuri	Marumi at nakitaan ng pagmamadali sa ginawang panunuri	
Kabuoan				



Tayahin

Magsaliksik ng pananaw ng isang awtor sa isinulat na kasaysayan ng wikang pambansa. Mamarkahan ito sa pamamagitan ng rubrik sa bahagi ng *Isagawa*.

Pangalan ng Awtor: _____

Maikling pagpapakilala sa Awtor: _____

Pananaw ng awtor sa wikang pambansa:

Pagsusuri mo sa pananaw ng awtor:



Karagdagang Gawain

Ipagpalagay mo na ikaw ay pangulo ng Pilipinas at nakatakdang magbigay ng pahayag, katulad ng ibang pangulo ng Pilipinas hinggil sa kalagayan ng wikang pambansa at tungkuling ginagampanan nito sa kasalukuyang panahon. Isaisip na



ang pahayag ay nakasalig sa katotohanan o karanasan, may kaisahan ang mga ipinahahayag, may kaugnayan sa paksa ang pananaw, angkop ang mga salitang ginamit at higit sa lahat, madaling maunawaan ang pananaw. Isulat ang iyong sagot sa loob ng kahon.

Pamagat ng Pahayag/pananaw tungkol kalagayan ng wikang pambansa

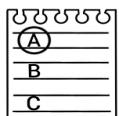
Ang aking pahayag/pananaw tungkol sa kalagayan ng wikang pambansa ay ...

Pamantayan sa pagmamarka

May batayan ang ibinigay na pananaw tulad ng katotohanan o karanasan	5
may kaisahan ang mga ipinahayag	5
may kaugnayan sa paksa ang pananaw	5
angkop ang mga salitang ginamit	5
madaling maunawaan ang pananaw	5
kabuoan	25 puntos

Natutuwa ako sa iyong ipinakitang kagalingan sa pag-aaral. Binabati kita! Sige, hanggang sa muli!





Susi ng Pagwawasto

Sagot sa TUKLASIN
Across/pahalang
5. Manuel Roxas 4. Elpidio Quirino 3. Ramon Magsaysay 2. Carlos Garcia 1. Manuel Quezon
Down/Pababa



Sanggunian

Peña, E. et al. 2017. Kanlungan 11A Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino. Manila City: ELP Campus Journal Printing.

Eugenio, G. et al. 2009. Komunikasyon sa Akademikong Filipino (Filipino 1). Bulacan: EM-Anj Enterprises.

Taylan, D. Et al. 2016. Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino. Manila City: Rex Book Store Inc.

Jocson, M. 2016. Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino. Quezon City: Vibal Group Inc.

Bucu, A. 2016. Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino. Antipolo City: Our Lady of Fatima University

Official Gazette

<https://www.officialgazette.gov.ph/2013/08/19/talumpati-ni-pangulong-aquino-sa-pambansang-kongreso-sa-wika-ika-19-ng-agosto-2013/>



City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

Bumubuo sa Pagsulat ng Modyul

Manunulat: Jetro Luis D. Torio (Guro, SNNHS)

Mga Editor: Gladys P. Rafols (Guro, FHS)

Christian I. Camposano (Guro, CISSL)

Romeo A. Pilongo (Guro, SEHS)

Tagasuri-Panloob: Galcoso C. Alburo (EPS, Filipino)

Tagasuri-Panlabas:

Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla (Guro, KNHS)

Tagalapat:

Tagapamahala:

Sheryll T. Gayola

Pangalawang Tagapamanihala

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Tagapamanihala

Elisa O. Cerveza

Hepe – Curriculum Implementation Division

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Pangalawang
Tagapamanihala

Galcoso C. Alburo

Supervisor sa Filipino

Ivy Coney A. Gamatero

Supervisor sa LRMS

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Schools Division Office- Marikina City

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989



City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE